

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 13 maj 1925 kl. 5 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion i andra kammaren, II: 42, angående vissa åtgärder till främjande av ökad sparsamhet bland vårt folk.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 42, hava herr *Olsson* i Ramsta m. fl. hemställt, att riksdagen beslutar i skrivelse till Kungl. Maj:t begära om utredning, huruvida och på vad sätt staten ytterligare kan bidra till ökad sparsamhet bland vårt folk genom insamling och förräntning av det mindre sparkapitalet tillika med organiserandet och stödandet av föreningsrörelse för enahanda syfte och att för riksdagen snarast möjligt framläggas det förslag, vartill utredningen ger anledning. Beträffande motiveringer får utskottet hänvisa till motionen.

Motionen.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisades, anförde i sitt utlåtande nr 2 följande:

”Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionen från generalpoststyrelsen, skolöverstyrelsen och fullmäktige i riksgäldskontoret, varjämte Svenska sparbanksföreningens styrelse beretts tillfälle att yttra sig i frågan.

Inhämtade yttranden.

Generalpoststyrelsen har i sitt yttrande anført följande:

”Under hela den tid, postsparbanken ägt bestånd, har bankens ledning varit medveten om att en av postsparbankens viktigaste uppgifter vore att vidtaga åtgärder i syfte att hos det uppväxande släktet väcka och underhålla intresset för sparsamhet. För detta ändamål har postsparbanken strävat att bland folket och särskilt bland de unga sprida kännedom om postsparbankens verksamhet samt om betydelsen av sparsamhet för vårt folks bästa.

Generalpoststyrelsen.

Frågan om obligatorisk sparkasseverksamhet i skolorna har länge stått på dagordningen, och 1920 års postsparbankssakkunniga framlade förslag även härutinnan. Vederbörande departementschef ansåg emellertid nödvändigt, att frågan bleve föremål för ytterligare utredning, innan densamma underställdes slutlig utredning av Kungl. Maj:t (sid. 23—24 i Kungl. Maj:ts proposition nr 152, 1922). Försåvitt generalpoststyrelsen har sig bekant, har någon vidare utredning av frågan ännu icke åvägabragts.

I likhet med motionärerna är generalpoststyrelsen av den bestämda åsikten, att snara och kraftiga åtgärder böra vidtagas för att söka fostra svenska folket och särskilt de unga till sparsamhet, och att fördenskull en allsidig utredning bör göras i och för lösning av denna för vårt land så betydelsefulla fråga.”

Skolöverstyrelsens yttrande i frågan är av följande lydelse:

Skolöverstyrelsen.

”Överstyrelsen delar till fulla motionärernas uppfattning om behovet och önskvärdheten av att hos vårt folk väcka och befästa intresset för sparsamhet. Särskilt torde det vara av vikt, att barn och ungdom bibringas en rätt uppfattning av sparsamhetens stora betydelse för den enskilde och för samhället samt från tidiga år vänjas vid en praktisk tillämpning av sådana läror. I främsta rummet torde det emellertid ankomma på hemmen att härvidlag vara de ungas ledare. De åtgärder, som från det allmänna och särskilt från skolans sida kunna ifrågakomma för att främja de ungas sparsamhetslust, torde också, om de skola leda till åsyftat resultat, böra vara så beskaffade, att de väcka intresse och förtroende icke blott hos barnen utan jämväl hos föräldrar och målsmän.

Otvivelaktigt har skolan stora möjligheter att på ifrågavarande område verka väckande och sporrande både genom sin undervisning och genom anordnande av praktisk sparverksamhet bland barnen. Ett flertal av skolans undervisningsämnen ger läraren osökta anledningar att behandla sparsamhetsproblemet. Särskilt gäller detta ämnena räkning, bokhålleri och medborgarkunskap. Undervisningsplanen för rikets folkskolor upptager bland anvisningarna till räkneundervisningen bland annat följande: 'Vid val av sakuppgifter bör tillses, att även sådana uppgifter medtagas, som äro ägnade att fästa lärjungarnas uppmärksamhet på hemmets ekonomi samt på sparsamhetens betydelse för den enskilde och för hemmet. Likaledes bör uppfostran till sparsamhet vara en viktig synpunkt vid uppgörandet av planen för undervisning i bokföring.' Såväl i den allmänna som i den yrkesbestämda fortsättningsskolan ingår ämnet medborgarkunskap och i den senare skolan dessutom arbetskunskap, vilka båda ämnena direkt inbjuda till behandling av sparsamhetsfrågan, och i de av överstyrelsen utgivna 'Exempel på undervisningsplaner för fortsättningsskolor', vilka i allt väsentligt följas, förekomma talrika och detaljerade anvisningar angående undervisningen i här berörda spörsmål.

Någon samlad statistik rörande vid skolorna i vårt land bedriven praktisk sparverksamhet finnes icke att tillgå. Genom överstyrelsens försorg inhämtades emellertid för postsparbankssakkunnigas räkning uppgifter angående vid folkskolorna i riket anordnad så kallad skolsparkasseverksamhet under år 1921. Av dessa uppgifter framgick, att nämnda verksamhet omfattade omkring 50,700 folkskolebarn, och att det genom folkskolebarnen insamlade sparkapitalet år 1920 uppgått till i runt tal 725,000 kronor.

Det anförda torde ådagalägga, att uppfostran till sparsamhet och en sund hushållning stått som ett viktigt moment vid utarbetandet av de författningar samt därpå grundade råd och anvisningar, som äro normerande för skolans undervisning. Överstyrelsen anser sig också kunna utgå ifrån, att ifrågavarande föreskrifter, råd och anvisningar i allmänhet beaktas vid undervisningen i de olika skolorna. Huruvida och i vad mån det kan anses lämpligt samt för saken gagnande att, utöver vad som för närvarande är fallet, i författningens väg giva närmare föreskrifter angående undervisning i sparsamhet, anser sig överstyrelsen icke utan en noggrann och ingående prövning av på frågan inverkan omständigheter kunna avgöra. Däremot skulle överstyrelsen finna det lämpligt, att lärarna vid samtliga under överstyrelsens inseende stående skolor ävensom lokala skolmyndigheter genom särskilt cirkulär dels erinrades om vikten och betydelsen av att icke blott vid den teoretiska undervisningen utan jämväl på praktisk väg och i samförstånd med föräldrar och

målsmän barnens intresse för sparsamhet väckes och omhuldas, dels erhöles råd och anvisningar rörande här ifrågakavande angelägenhet.

En utredning i det av motionärerna angivna syftet torde visserligen i icke oväsentliga delar komma att falla utanför skolans verksamhet på här ifrågakavande område, men överstyrelsen anser för sin del, att en sådan utredning skulle kunna giva värdefulla uppslag och synpunkter även beträffande i skolorna anordnad praktisk sparverksamhet, varför överstyrelsen skulle finna utredningen önskvärd."

Fullmäktige i riksgäldskontoret meddela till en början, att frågan om utsläppande av s. k. sparobligationer enligt mönster bl. a. från England sedan ganska lång tid varit föremål för fullmäktiges uppmärksamhet och vid flera tillfällen diskuterats, utan att fullmäktige ännu tagit slutlig ställning till densamma.

Fullmäktige
i riksgäldskontoret.

Härefter anföra fullmäktige följande:

"Det synes emellertid fullmäktige med skäl kunna ifrågasättas, huruvida nödiga förutsättningar åtminstone för närvarande föreligga för införande av en dylik sparläneverksamhet i vårt land.

Till en början må därvid framhållas, att den stora framgång, rörelsen erhöles i England, väsentligen måste anses hava berott på, att densamma med stor förvaltningsapparat och en omfattande reklam igångsattes under krigstiden, då befolkningens breda lager i stor utsträckning av patriotiska motiv voro benägna att, med inskränkande av sin konsumtion, placera sina därigenom uppkommande besparingar i sparcertifikat. En bidragande orsak till framgången lärar och hava varit, att dessa certifikat varit och fortfarande äro undantagna från inkomstskatt. Rörelsen har fortsatt även under åren efter kriget, men synes efterhand hava gått åtskilligt tillbaka, i varje fall under år 1924, då, enligt vad fullmäktige inhämtat, uppsägningarna av å certifikat inestående medel omfattat större belopp än som influtit genom försäljningen av nya certifikat.

Även om denna form av sparrörelse, därest den infördes i vårt land, skulle erhålla allmän anslutning — vilket fullmäktige under nuvarande förhållanden anse föga antagligt — torde i varje fall ej därigenom kunna vinnas vad motionärerna bland annat åsyftat, nämligen ett försvårande av möjligheten att utfå de sparade medlen. En utmärkande egenskap hos sparcertifikaten i England — vilken säkerligen även i hög grad bidragit till deras framgång — är lättheten att förvandla dem i penningar, i det att certifikaten, som hava en löpetid av fem eller tio år, efter en kort uppsägningstid inlösas när som helst före förfalldagen till inköpspriset jämte upplupen ränta.

Motionärerna hava framhållit önskvärdheten av att räntan bestämmas så hög som möjligt, vare sig sparobligationer här införas eller någon annan väg väljes för sparsamhetens stimulerande. Såsom en utväg för räntans höjande hava motionärerna ifrågasatt, att samtidigt med utsläppandet av sparobligationerna skulle uppläggas ett premieobligationslån med en löpetid av fem år utan ränta men med årlig vinstutdelning av $\frac{7}{10}$ av den uppsparade räntan, varefter återstående $\frac{3}{10}$ kunde överföras till sparobligationerna för höjande av deras ränta.

Frånsett den svårighet, som utan tvivel skulle förefinnas för försäljning av ett premieobligationslån med så inskränkta vinstmöjligheter, som motionärernas förslag innebär, bör enligt fullmäktiges mening ej ifrågakomma att använda därigenom uppkommande räntebesparing på av motionärerna föreslaget sätt. Detta skulle innebära, att staten lämnade direkt bidrag för att utbetala högre ränta å sparobligationer, än som kunde motiveras av rådande förhållanden å

penningmarknaden. Ett dylikt försök att på konstlad väg uppamma ökad sparsamhet måste fullmäktige för sin del avstyrka.

Motionärerna hava vidare antytt, att ett initiativ från statens sida för åstadkommande av en mera allmän sparsamhet kunde ske jämväl genom förändrade bestämmelser för postsparbanken i syfte att möjliggöra utbetalande av högre ränta än för närvarande å i banken innestående medel. I detta avseende vilja fullmäktige erinra om, att jämlikt 17 § i den numera upphörda kungl. förordningen den 22 juni 1883 angående en postsparbank för riket ålåg postsparbankens styrelse att, därest ägare av motbok till styrelsen därom gjorde framställning, föranstalta att, såvitt ske kunde, räntebärande obligation av det slag, som för bankens egen räkning anskaffades, bleve för insättarens räkning inköpt för medel, som på dennes räkning i banken inestode. Med anledning av detta stadgande hade riksgäldskontoret intill 1922 års slut tillhandahållit postsparbanken följande belopp av de under de senaste åren emitterade statsräntelånen, nämligen:

av 1914 års 5 % lån	kr. 319,300:—
„ 1916 „ 5 % „	„ 126,500:—
„ 1917 „ 5 % „	„ 44,800:—
„ 1918 „ 5 % „	„ 177,200:—
„ 1921 „ 6 % „	„ 8,000:—
		<hr/>
		Summa kr. 675,800:—

Sedan postsparbanken numera uppgått i postverket, har ovannämnda förordning från och med den 1 januari 1923 upphört att gälla samt ersatts med en den 21 juni 1922 utfärdad ny förordning angående postsparbanken. I denna senare författning finnes ej någon föreskrift om skyldighet för postsparbanken att för sina insättares räkning ombesörja inköp av obligationer. Riksgäldskontoret har emellertid även fortfarande på begäran tillhandahållit postsparbanken statsobligationer för bankens insättare. De belopp, som sålunda utlämnats, äro: av 1918 års 5 % lån 14,000 kronor, av 1923 års 4½ % lån 14,800 kronor och av 1923 års 5 % lån 163,200 kronor eller sammanlagt 192,000 kronor.

Den möjlighet, som sålunda sedan lång tid tillbaka förefunnits för insättarna i postsparbanken att genom bankens förmedling få sina tillgodohavanden utbyta mot statsobligationer och därigenom ernå en väsentligt ökad avkastning å besparingarna, har, såsom de ovan anförda uppgifterna visa, endast i ringa utsträckning tagits i anspråk. Vid sådant förhållande synes någon anledning knappast föreligga att åtminstone för närvarande vidtagna åtgärder för att på annat sätt möjliggöra ökad ränteavkastning å insättningar i postsparbanken.

I detta sammanhang vilja fullmäktige meddela, att inom fullmäktige framförts den tanken att möjligen i en framtid, då förutsättningar därför kunna anses föreligga, tillgodose motionärernas synpunkter beträffande postsparbanken på det sätt, att insättare i banken skulle äga rätt att få sina insättningar i poster om exempelvis 50 kronor överförda till riksgäldskontoret, att där förräntas. Medlen skulle härvid av banken i större poster överlämnas till riksgäldskontoret, som halvårsvis tillställde postsparbanken räntan, att av banken fördelas mellan insättarna. I banken insatta medel, som sålunda överfördes till riksgäldskontoret, skulle av vederbörande insättare få lyftas endast å räntedagarna. Insättarnas medel skulle således bliva något mera bundna än nu är fallet, men skulle insättarna i gengäld kunna räkna med en något högre ränta än postsparbanken eljes skulle kunna betala. — Givet är emellertid, att riksgäldskontoret ej skulle i obe-

gränsad utsträckning kunna mottaga medel från postsparbanken, utan måste riksgäldskontoret förbehålla sig fria händer i detta avseende.

Slutligen vilja fullmäktige ej underlåta att framhålla den betydelse, statens premieobligationslån måste anses haft genom att uppsamla och ställa till statens förfogande mycket betydande belopp, som eljes i stor omfattning säkerligen skulle hava konsumerats och icke sparats. Enligt lånevillkoren äger riksgäldskontoret rätt att inlösa de nu utelöpande premieobligationslånen medelst utlämnande av statsobligationer, löpande med 5 % ränta. Då riksgäldskontoret vid lånens inlösande med största sannolikhet kommer att begagna sig av denna rätt, kommer alltså inom några år allmänheten att i stor utsträckning bliva innehavare av statsräntecobligationer i små valörer. Det är fullmäktiges förhoppning, att detta skall bidra till en bestående utvidgning av marknaden för framtida statsräntecobligationer och att den stora allmänheten, mer än hittills varit fallet, skall lära sig uppskatta den möjlighet till god och säker avkastning å besparade medel — även till små belopp — som statens räntebärande obligationer innebära.”

Till fullmäktiges yttrande har såsom bilaga fogats en under år 1922 inom riksgäldskontoret upprättad redogörelse för sparlåneverksamheten i England och Nordamerikas förenta stater. Det har emellertid icke synts utskottet av nöden att här närmare ingå på denna redogörelse.

Svenska sparbanksföreningens styrelse har i frågan anfört följande:

”Till en början vill styrelsen med instämmande i motionärernas allmänna motivering såsom sin mening uttala, att sparsamhetens höjande och befrämjande bland alla lager av befolkningen måste anses vara en angelägenhet av den mest vittgående betydelse för vårt folks välförstånd. Då det gäller att få till stånd en sparrörelse av den omfattning motionärerna avse, behöva vi i vårt land ej från grunden nyskapa den erforderliga organisationen, när vi redan hava färdigbildad en hela landet omfattande och av folkets förtroende uppbyggd institution, sparbanksväsendet, som kan komma till användning för ändamålet. Genom ytterligare uppbyggnad på den grund, som genom generationers målmedvetna arbete blivit lagd, synes det som om motionärernas syften hade de största utsikter att förverkligas. Man anknyter härigenom till en organisation, som mer än någon motsvarande är känd för de små spararna och som de av ålder vant sig att anlita, såväl då de haft en slant att spara som då det gällt att erhålla lån på billiga villkor.

Svenska
sparbanks-
förening-
ens sty-
relse.

I den sparverksamhet i skolorna och hemmen, som många sparbanker upptagit på sitt program och med goda resultat bedrivit, hava sparbankerna redan funnit en form för en effektiv sparrörelse, inriktad i första hand på det uppväxande släktets fostran till sparsamhet. Genom sparbankernas medverkan få barnen i skolåldern ögonen öppnade för vad som kan uppnås genom målmedveten sparsamhet. Det synes riktigaast, att sparbankerna fortsätta sparsamhetspropagandan bland sina sålunda vunna insättare även sedan dessa lämnat skolan och föräldrahemmet.

Härigenom åstadkommes också i dubbel måtto ett närmande till de framtidsmål, motionärerna åsyfta, nämligen förvärvande av eget hem och förbättrade utkomstmöjligheter för de mindre bemedlade. Om det ökade sparande, som genom en systematisk sparsamhetspropaganda torde kunna åstadkommas, tillföres sparbankerna, bliva nämligen dessa i tillfälle att i ännu högre grad än hittills genom sin utlåningsverksamhet befördra uppkomsten av bärkraftiga småbruk och medverka till skapandet av egna hem för städernas och industrisamhällets arbetare.

Såsom medel att förverkliga sina syften hava motionärerna angivit dels upplägandet av en särskild sparkasseräkning, där de insatta medlen för erhållande av högsta möjliga förräntning skulle få lyftas först efter viss längre tid, dels ock efter mönster av de i England under senare år med stor framgång använda sparobligationerna, utgivandet genom statens försorg av högprocentiga sparobligationer i små valörer.

Den förstnämnda utvägen innebär i och för sig icke någon nyhet för sparbankernas vidkommande, då insättaremedlen i regel hos dem gottgjorts en högre ränta än hos privatbankerna och postsparbanken. En av de viktigaste förutsättningarna för denna högre ränta torde just hava varit sparbanksmedlens faktiska karaktär av i stort sett långtidsinsättningar. Några sparbanker hava genom uppdelning av insättarnas medel på avdelningar med olika lång uppsägningstid ytterligare sökt bereda tillfälle till en högre förräntning av för längre tid bundna medel.

I sin sparverksamhet i skolorna hava de sparbanker, som hittills bedrivit sådan verksamhet, funnit en kraftig hävstång till befrämjande av sina sparsamhets-syften. För denna rörelse hava numera till följd av vunnen erfarenhet utbildats vissa allmänna former. Sålunda utfärda sparbankerna till en början motböcker åt de barn, som årligen inskrivas i skolorna, varå resp. sparbanker göra den första insättningen, i allmänhet till beloppet växlande mellan 1 och 10 kronor för varje barn. För att bereda barnen tillfälle att förkovra denna grundslant tillhandahålla sparbankerna skolsparbössor eller hemsparbössor jämte annan erforderlig materiel för verksamhetens drivande. Å de medel, som på detta sätt sparas, tillgodogöra sparbankerna en ränta, som med $\frac{1}{2}$ à 1 % överstiger sparbankernas eljest gällande högsta inlåningsränta. Räntan å sådana medel utgör för närvarande 5 à $5\frac{1}{2}$ % och överstiger sålunda högst avsevärt den i allmänhet gällande inlåningsräntan. Som villkor för dessa särskilda motböcker har i allmänhet stipulerats, att de medel, som insätts därå, ej må lyftas före viss uppnådd ålder, växlande från 15 upptill 21 år. Denna form av sparbanksräkning motsvarar i väsentliga delar motionärernas förslag om en långfristig spar-räkning med särskilt gynnsam förräntning. Enär densamma i åtskilliga sparbanker bedrivits med stor framgång, finner styrelsen, att ett fortgående på den redan inslagna vägen helt visst skulle kunna bidraga till det av motionärerna åsyftade resultatet. Genom bestämmelserna i nya sparbankslagens 35 §, varigenom sparbankerna i större utsträckning än hittills berättigats att anslå medel till befrämjande av sparsamhet, har möjlighet beretts sparbankerna i allmänhet att upptaga denna verksamhetsform. Enligt vad styrelsen erfarit, hava sparbankerna också begagnat sig av denna möjlighet, i det flera av dem vidtagit eller förbereda åtgärder för att införa skolsparverksamheten i sin rörelse. För att i största möjliga utsträckning intressera sparbankerna för denna verksamhetsgren och för att fästa deras uppmärksamhet på de möjligheter, som den nya sparbankslagen i detta hänseende öppnar för sparbankerna, har styrelsen i cirkulär tillskrivit rikets samtliga sparbanker i ämnet.

Vad angår den av motionärerna föreslagna utvägen att efter engelskt mönster utgiva särskilda sparobligationer i små valörer, torde det vara möjligt, att även denna kan hava framtiden för sig. Även torde man finna andra vägar att tillföra sparrörelsen erforderlig stimulans. Styrelsen är emellertid ej beredd att nu göra något vidare uttalande än att, då alla former för sparande måste anses ligga inom ramen för sparbankernas verksamhet, sparbankerna med all säkerhet skola göra sitt bästa för att biträda med skapandet av de former för sparsamhetens befrämjande, som kunna finnas erforderliga. Styrelsen anser lyck-

ligt, om beträffande sådana former en fullständig utredning skulle kunna komma till stånd på offentligt initiativ.

Givetvis kräves även ett synnerligen omfattande propaganda- och upplysningsarbete, och styrelsen får därför instämma i motionärernas förslag om ett initiativ från statsmakternas sida för bildande av en organisation med uppgift att verka för en mera allmän sparsamhet bland vårt folk. Såsom mönster för en dylik organisation kunde möjligen tjäna de organisationer, som finnas för ändamålet upprättade i Danmark och England. Då sparbankerna i sin hittillsvarande upplysningsverksamhet lagt särskild vikt vid sparsamhetspropagandan i skolan, synes det vidare som om den ifrågasatta organisationen lämpligen kunde upptaga samarbete med sparbankerna i denna del och därvid bl. a. söka få fram läroböcker, vid vilkas utarbetande även önskemålet om barnens fostran till sparsamhet vunnit beaktande.

I anslutning till vad här ovan anförts får styrelsen, med instämmande i motionens syfte att frammana åtgärder till främjande av ökad sparsamhet, livligt tillstyrka en utredning i ärendet."

För egen del anförde andra kammarens utskott följande:

Utskottet anser, i likhet med motionärerna, det vara en angelägenhet av allra största samhällseliga betydelse, att intresset för sparsamhet befrämjas bland vårt folk och framför allt bland det uppväxande släktet, och är ense med motionärerna jämväl därutinnan, att åtgärder i dylikt syfte böra vidtagas från statsmakternas sida. Sparverksamheten i vårt land torde visserligen redan nu vara av rätt betydande omfattning. I sådant hänseende må, vid sidan om det sparande, som äger rum genom insättningar i sparbanker och andra bankinrättningar, erinras om de avsevärda belopp, som årligen avsättas inom livförsäkringsverksamheten och pensionsförsäkringen. Men utskottet håller dock före, att mycket skulle stå att ytterligare vinna på här ifrågavarande område genom en planmässigt bedriven propagandaverksamhet samt genom att nya möjligheter till fördelaktig penningplacering bereddes de mindre inkomsttagarna. Önskvärdheten av att en utredning kommer till stånd angående åtgärder i motionens syfte har även starkt framhållits i ovan återgivna yttranden av generalpoststyrelsen, skolöverstyrelsen och Svenska sparbanksföreningens styrelse.

*Andra kam-
marens ut-
skott.*

I fråga om vissa delar av motiveringen till den föreliggande motionen har utskottet emellertid icke kunnat biträda densamma. Då sålunda i motionen uttalas, att sparverksamheten bör på ett eller annat sätt förbindas med statens egnahems- och småbrukslånerörelse, anser utskottet i motsats härtill, att en dylik anordning skulle innebära en icke önskvärd begränsning av verksamheten. Denna bör i stället enligt utskottets mening så anordnas, att den kan lända alla mindre inkomsttagare till gagn, vare sig de önska avsätta medel för att en gång i framtiden kunna förvärva ett eget jordbruk eller för andra ändamål.

Utskottet ställer sig vidare tveksamt i fråga om lämpligheten av den anordning motionärerna tänkt sig för att sparmedlen skulle kunna lämna högre ränteavkastning, än som kan motiveras av rådande förhållanden på penningmarknaden. I nu berörda hänseende får utskottet hänvisa till vad fullmäktige i riksgäldskontoret anfört.

Vad angår frågan om utsläppande av högprocentiga sparobligationer å låga valörer enligt mönster från England framgår av fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande, att denna fråga sedan lång tid varit föremål för fullmäktiges övervägande, utan att dock fullmäktige ännu tagit slutlig ställning till densamma; fullmäktige sätta dock ifråga, huruvida nödiga förutsättningar åtminstone för närvarande föreligga för införande av en dylik sparlåneverksamhet i vårt land. Utskottet har givetvis för sin del icke kunnat företaga så djupgående undersökningar, som skulle erfordras för ett ställningstagande i denna fråga, men utskottet anser dock den ifrågasatta åtgärden vara av sådan art, att den bör göras till föremål för fortsatt övervägande i samband med den utredning i motionens syfte, utskottet ansett böra komma till stånd.

Här må även erinras, att 1920 års postsparbankssakkunniga på sin tid framlagt förslag om obligatorisk sparkasseverksamhet i skolorna, samt att vederbörande departementschef emellertid ansett det nödvändigt, att denna fråga bleve föremål för ytterligare utredning, innan densamma underställdes slutlig utredning av Kungl. Maj:t (sid. 23—24 i Kungl. Maj:ts proposition nr 152 till 1922 års riksdag). Den ytterligare utredning av nu berörda fråga, som sålunda ansetts erforderlig, synes lämpligen kunna verkställas i samband med den utredning av frågan om åtgärder till främjande av sparverksamhet i allmänhet, som utskottet i anledning av föreliggande motion funnit sig böra förorda.

Slutligen må framhållas, att ett förverkligande av de i motionärernas hemställen framförda önskemål torde icke med nödvändighet kräva att frågan efter verkställd utredning ånyo förelägges riksdagen, då de åtgärder i förevarande syfte, som kunna finnas lämpliga, i regel torde kunna genomföras utan riksdagens hörande. Utskottet har därför vidtagit viss huvudsakligen formell omredigering av den i motionen gjorda hemställen.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa, att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning, huruvida och på vad sätt staten ytterligare kan bidra till ökad sparsamhet bland vårt folk, och att Kungl. Maj:t därefter vidtager de åtgärder, vartill utredningen kan giva anledning.”

Utskottets hemställen blev av andra kammaren bifallen.

Första kammaren, som delgivits andra kammarens beslut, har hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott, som i anledning härav får anföra följande:

Utskottet.

Utskottet är ense med motionärerna däri, att det är en angelägenhet av allra största samhälliga betydelse, att intresset för sparsamhet befrämjas bland vårt folk. Vad i sådant syfte kan åtgöras måste givetvis hälsas med tillfredsställelse. Utskottet kan emellertid konstatera, att sparverksamheten i landet redan nu är av betydande omfattning. I sådant hänseende må, jämte det sparande, som sker genom insättningar i sparbanker och andra bankinrättningar, erinras om de avsevärda belopp, som årligen avsätts inom livförsäkringsverksamheten och pensionsförsäkringen. En livlig verksamhet för främjandet av sparsamheten äger

*Andra kam-
marens beslut.*

också rum bland annat inom skolorna och av penningförvaltande institut. Utskottet får för denna sak hänvisa till de i ärendet avgivna yttrandena från skolöverstyrelsen och sparbanksföreningens styrelse. Sistnämnda styrelse har bland annat påpekat, hurusom sparbankerna genom bestämmelserna i nya sparbankslagens 35 § berättigats i större utsträckning än hittills anslå medel till befrämjande av sparsamhet, att sparbankerna också begagna sig av detta medgivande samt att styrelsen tillskrivit rikets samtliga sparbanker och fäst deras uppmärksamhet på bestämmelsen i fråga.

Det är emellertid givet, att en än mer utvecklad känsla för sparsamhet hos folket i dess helhet än den för närvarande rådande är synnerligen önskvärd. Utskottet hyser emellertid inga större förhoppningar, att staten kan äga möjligheter att vidtaga ytterligare åtgärder i nu förevarande avseende. Utskottet anser nämligen, att mycket talrika och lämpliga former för placering av sparmedel redan nu finnas. Kärnpunkten i problemet måste därför anses ligga i att vidtaga åtgärder, som hava till syfte att förmå allmänheten begagna sig av dessa möjligheter. Fullmäktige i riksgäldskontoret hava också framhållit, att de vägar, som anvisats i motionen, antingen redan prövats eller ligga under prövning eller också äro av den art, att staten icke kan slå in på dem. De möjligheter, som redan förefinnas för sparandet, böra givetvis till fullo prövas, innan en statlig utredning igångsättes.

Propaganda för sparsamhet bör allt fortfarande bedrivas bland alla åldrar och samhällsklasser. Särskilt viktigt är detta bland de unga, som därigenom få med sig ut i livet en värdefull kunskap. Vad, som i skolorna och hemmen kan göras för att bibringa de unga känslan för sparsamhet och betydelsen därav för dem själva, måste därför göras. Sådan verksamhet bedrives också i skolorna. Skolöverstyrelsen har nu i sitt ovannämnda yttrande framhållit lämpligheten av, att lärarna vid samtliga under överstyrelsens inseende stående skolor ävensom lokala skolmyndigheter genom särskilt cirkulär erinrades om vikten och betydelsen av att icke blott vid den teoretiska undervisningen utan jämväl på praktisk väg och i samförstånd med föräldrar och målsmän barnens intresse för sparsamhet väcktes och omhuldades. Ett sådant cirkulär, som utskottet för sin del finner önskvärdt, läres emellertid av vederbörande utan särskild framställning från riksdagens sida kunna utsändas.

Med stöd av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att första kammaren icke måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 12 maj 1925.

På utskottets vägnar:

N. J. F. ALMKVIST.

10 *Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande Nr 9.*

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar *Almkvist, Julin, Franzén, Andersson, Per,* i Arbrå, *Bondeson, Nilsson, N. A.**), i Östrabo.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Franzén*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka första kammaren att biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.
